

บทความวิชาการเพื่อการศึกษาต่อเนื่องทางเภสัชศาสตร์ เรื่อง สาระสำคัญของพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565

อ.ภก.ปรุฬห์ รุจันธำรงค์

สาขาวิชาการบริหารทางเภสัชกรรม,
ศูนย์สารสนเทศทางยาและคุ้มครองผู้บริโภค
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จำนวนหน่วยกิตการศึกษาต่อเนื่อง

3.0 หน่วยกิต

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เพื่อให้เภสัชกรมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ในประเด็นเรื่องใบอนุญาตเกี่ยวกับพืชกระท่อม การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต การอุทธรณ์กรณีถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด

บทคัดย่อ

ประเทศไทยยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 แต่ยังคงมีความกังวลเรื่องการนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม จึงมีการผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ซึ่งกำหนดมาตรการควบคุมการบริโภค เช่น การห้ามขายใบกระท่อมต่อกลุ่มเสี่ยง การห้ามขายใบกระท่อมในบางสถานที่ การห้ามโฆษณาหรือส่งเสริมการตลาดใบกระท่อมเพื่อนำไปผสมกับยาหรือผสมอย่างอื่นซึ่งจะนำไปสู่การใช้ในทางที่ผิดซึ่งการห้ามจูงใจ ยุยงส่งเสริม ชูเชิญ ช่มชื่นใจให้กระทำการดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตามก็มีการเล็งเห็นว่า พืชกระท่อมนั้นมีศักยภาพที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจด้วย กฎหมายดังกล่าวจึงกำหนดให้มีมาตรการกำกับดูแลโดยให้มีใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม การกำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจตลอดจนสามารถใช้ตามวิถีชุมชนได้

คำสำคัญ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565

บทนำ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2565 ยกเลิกพืชกระท่อมจากยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เนื่องจากเล็งเห็นว่าพืชกระท่อมเป็นพืชที่มีการใช้ตามวิถีชุมชน เป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสามารถนำมาใช้เป็น

วัตถุดิบหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาหาร เครื่องสำอาง ได้ การให้พืชกระท่อมอยู่ภายใต้กฎหมายยาเสพติดอาจไม่มีความเหมาะสมกับการสนับสนุนเรื่องการเพาะ การปลูก การขาย การนำเข้าหรือส่งออก เพื่อให้สอดคล้องกับการที่เป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่ก็มี ความกังวลว่า

หากบริโภคพืชกระท่อมอย่างไม่เหมาะสม เช่น การบริโภคพืชกระท่อมมากเกินไปจนสมควร การบริโภคกระท่อมของผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ จึงสมควรมีกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมกำกับเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมและป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้อย่างไม่เหมาะสม และสามารถนำพืชกระท่อมมาใช้ได้ในฐานะที่เป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วย ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อมเพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาเป็นกฎหมาย

ปัจจุบัน พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 139 ตอน 52ก วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2565)

1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... โดยสังเขป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... โดยสังเขป มีดังนี้

1 มิถุนายน 2564 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... ของกระทรวงยุติธรรมที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรต่อไป ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

15 มิถุนายน 2564 นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) มีหนังสือที่ นร

0503/20909 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2564 ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ....

7 กรกฎาคม 2564 บรรจู่ระเบียบวาระพิจารณาวันที่ 1 สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการ จากนั้นมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 256 เสียง ไม่รับหลักการ 18 เสียง งดออกเสียง 2 เสียง ไม่ลงคะแนนเสียง 1 เสียง

5 สิงหาคม 2564 คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... รายงานร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... ซึ่งได้พิจารณาเสร็จแล้วต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร

8 กันยายน 2564 ผ่านสภาผู้แทนราษฎรในวาระ 3 ซึ่งเห็นชอบตามที่คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ ได้แก้ไข ด้วยคะแนนเสียง 278 เสียง ไม่มีผู้ไม่เห็นชอบ และงดออกเสียง 1 เสียง

10 กันยายน 2564 ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือประธานวุฒิสภา เพื่อส่งร่างพระราชบัญญัติเสนอวุฒิสภาพิจารณาต่อไป

13 กันยายน 2564 วุฒิสภาพิจารณาและลงมติรับร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วไว้พิจารณาและตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ....

13 กันยายน 2564 พระราชกฤษฎีกาปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. 2564 ให้ปิดประชุมตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2564

15 ตุลาคม 2564 พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่

สอง พ.ศ. 2564 ให้เรียกประชุมตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2564

14 ธันวาคม 2564 สมาชิกวุฒิสภาในการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 11 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ 14 ธันวาคม 2564 ได้พิจารณาในวาระที่สอง และวาระที่สาม ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติม และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมมายังสภาผู้แทนราษฎร เพื่อดำเนินการต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 137(3)

2 กุมภาพันธ์ 2565 สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาลงมติไม่เห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา และกำหนดจำนวนบุคคลที่จะประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เป็นจำนวนสภาละ 10 คน และตั้งกรรมการฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 10 คน และมีหนังสือแจ้งไปยังประธานวุฒิสภาเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565

14 กุมภาพันธ์ 2565 วุฒิสภาได้พิจารณาและลงมติตั้งบุคคลเป็นกรรมการร่วมกันฝ่ายวุฒิสภา จำนวน 10 คน และมีหนังสือแจ้งไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565

18 กุมภาพันธ์ 2565 พระราชกฤษฎีกาปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง พ.ศ. 2565 ให้ปิดประชุมตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2565

25 กุมภาพันธ์ 2565 คณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... ประชุม ครั้งที่ 1 โดยพิจารณาเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการพิจารณากำหนดวันและเวลาในการประชุม ตลอดจนพิจารณากำหนดกรอบและแนวทางใน

การดำเนินงานของคณะกรรมการ นอกเหนือยังได้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ และแต่งตั้งที่ปรึกษาประธานคณะกรรมการ

14 เมษายน 2565 พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสภาสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. 2565 ให้เรียกประชุมตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

26 เมษายน 2565 คณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... ร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อมแล้วเสร็จ

23 พฤษภาคม 2565 วุฒิสภาลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... ร่วมพิจารณาแล้ว

29 มิถุนายน 2565 สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... ร่วมพิจารณาแล้ว โดยมีผู้ร่วมประชุม 272 คน เห็นด้วย 205 คน ไม่เห็นด้วย 59 คน งดออกเสียง 5 คน ไม่ลงคะแนนเสียง 3 คน

23 สิงหาคม 2565 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัติ

26 สิงหาคม 2565 พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2. โครงสร้างของกฎหมาย

ชื่อพระราชบัญญัติ วันใช้บังคับ การปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะ บทวิเคราะห์ศัพท์ อำนจรัฐมนตรี (มาตรา 1 – มาตรา 5)

หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 6 - มาตรา 9)

หมวด 2 การนำเข้าและการส่งออกใบกระท่อม (มาตรา 10 - มาตรา 16)

หมวด 3 การพักใช้ และเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 17 - มาตรา 20)

หมวด 4 อุทธรณ์ (มาตรา 21 - มาตรา 23)

หมวด 5 การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการบริโภคใบกระท่อมในทางที่ผิด (มาตรา 24 - มาตรา 29)

หมวด 6 พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 30 - มาตรา 31)

หมวด 7 บทกำหนดโทษ (มาตรา 32 - มาตรา 39)

บทเฉพาะกาล (มาตรา 40 - มาตรา 42)

อัตราค่าธรรมเนียม

3. เนื้อหาสำคัญของของกฎหมายนี้

3.1 การควบคุมผลิตภัณฑ์จากใบกระท่อม

“พืชกระท่อม” ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 หมายความว่า พืชซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.

“ใบกระท่อม” ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 หมายความว่า ใบของพืชกระท่อม และให้หมายความรวมถึงน้ำต้มใบของพืชกระท่อม และสารสกัดที่ได้จากใบของพืชกระท่อม

การควบคุมใบกระท่อมตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 จะควบคุมเรื่องการนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม แต่ถ้านำใบกระท่อมไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายใด ให้เป็นผลิตภัณฑ์ภายใต้

กฎหมายนั้น และใช้บทบัญญัติตามกฎหมายนั้นในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ที่ใช้ใบกระท่อม รวมถึงการนำเข้า ส่งออก การขาย และการโฆษณาด้วย อย่างไรก็ตาม ก็ต้องปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการนำไปใช้ในทางที่ผิดตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ด้วย

ตัวอย่าง หากมีการใช้ใบกระท่อมมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 การผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณาจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 และต้องปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการนำไปใช้ในทางที่ผิดตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 เช่น การห้ามขายแก่บุคคลบางประเภท การห้ามขายในบางสถานที่ การห้ามโฆษณาหรือสื่อสารการตลาดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปผสมกับยา ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย

3.2 การใช้ระบบอนุญาต

3.2.1 กรณีที่ต้องได้รับใบอนุญาต

การนำเข้าใบกระท่อม การส่งออกใบกระท่อมต้องได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต คือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบหมาย¹ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง²

ข้อสังเกต เดิมคณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ควบคุมการเพาะหรือการปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ควบคุมการขายใบกระท่อม ควบคุมการ

¹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรคแรก

² พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรคสาม

นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม แต่ในฝ่ายนิติบัญญัติเสนอควบคุมเฉพาะการนำเข้าและส่งออกใบกระท่อมเท่านั้น เพื่อไม่ให้ถูกแทรกแซงจากต่างประเทศ

หากขอรับใบอนุญาตแล้ว ผู้อนุญาตต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วภายใน 45 วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ³ แต่ถ้าผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตให้ ผู้ขอรับใบอนุญาตสามารถอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นที่สุด⁴ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ กรณีมีเหตุจำเป็นซึ่งไม่อาจพิจารณาได้ทัน จะต้อง มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบ และขยายเวลาการพิจารณาได้อีกไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์⁵

การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมโดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁶ อย่างไรก็ตามความผิดนี้ เลขอาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขอาธิการ ป.ป.ส. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนดเมื่อชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่า

คดีเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁷

กรณีที่ได้รับใบอนุญาตแล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้อนุญาตสามารถสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกิน 120 วัน และต้องหยุดดำเนินการตามใบอนุญาตด้วย⁸

3.2.2 กรณีที่ต้องได้รับใบรับแจ้ง

แม้ว่าจะมีใบอนุญาตนำเข้าหรือใบอนุญาตส่งออกแล้ว การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมในแต่ละครั้ง ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือผู้รับใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อม จะต้องแจ้งผู้อนุญาตด้วย⁹

หากขอใบรับแจ้งแล้ว แต่ผู้อนุญาตไม่ออกใบรับแจ้งให้ สามารถอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบรับแจ้ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นที่สุด¹⁰ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ ได้รับคำอุทธรณ์ กรณีมีเหตุจำเป็นซึ่งไม่อาจพิจารณาได้ทัน จะต้อง มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบ และขยายเวลาการพิจารณาได้อีกไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์¹¹

หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือนำเข้าใบ

³ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 7

⁴ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

⁵ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 23

⁶ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 32

⁷ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 39 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

⁸ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 17

⁹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรคสอง

¹⁰ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

¹¹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 23

กระท่อมเกินปริมาณที่กำหนด ผู้อนุญาตสามารถสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกิน 120 วัน และต้องหยุดดำเนินการตามใบอนุญาตด้วย¹²

3.2.3 กรณีที่ไม่ต้องได้รับใบอนุญาต

กรณีที่ไม่ต้องได้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับพืช

กระท่อม ประกอบด้วย

(1) การเพาะ การปลูก การขายพืชกระท่อม การขายใบกระท่อม

(2) การนำใบกระท่อมติดตัวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อใช้บริโภคเป็นการส่วนตัว หรือใช้บำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยของผู้ซึ่งเดินทางระหว่างประเทศ แต่ต้องไม่เกินปริมาณที่จำเป็นสำหรับการบริโภคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากนำใบกระท่อมติดตัวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเกินปริมาณที่กำหนด จะต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกแล้วแต่กรณี¹³

ข้อสังเกต

1. ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีใบกระท่อม ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีใบกระท่อม ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีใบกระท่อม ผลิตภัณฑ์ยาที่มีใบกระท่อม ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 3

2. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง หรือการออกใบรับแจ้งหากยังไม่มีกฎกระทรวงหรือประกาศ ห้ามมิให้ใช้บทบัญญัติดังกล่าวจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศนั้นแล้ว¹⁴ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 มาตรา 22 ซึ่งกำหนดให้บทบัญญัติที่กำหนดให้การ

ขออนุญาตหรืออนุญาตหรือการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในกฎซึ่งจะออกในภายหลัง ในร่างกฎหมายนั้นต้องมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ใช้บทบัญญัติดังกล่าวในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคลจนกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายหรือจนกว่าจะมีการออกกฎดังกล่าวแล้ว

3.2.4 คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต

ผู้ขอรับใบอนุญาต ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้¹⁵

(1) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ข) เป็นผู้อยู่ระหว่างการถูกพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์

(ค) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ภายในระยะเวลา 2 ปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ง) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(2) เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายไทย และ

¹² พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 17

¹³ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรคสี่

¹⁴ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 8

¹⁵ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 11

(ก) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (1) (ข) (ค) และ (ง) กล่าวคือ ไม่อยู่ระหว่างการถูกพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ ภายในระยะเวลา 2 ปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต หรือไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือประมวลกฎหมายยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ข) ผู้แทนของนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (1)

(ค) กรรมการของนิติบุคคล หุ้่นส่วนหรือผู้ถือหุ้นอย่างน้อยสองในสามเป็นผู้มีสัญชาติไทย

(ง) มีสำนักงานตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(3) เป็นวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชนที่ไม่เป็นนิติบุคคล ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการแทน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (1) ด้วย

(4) เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหมายความรวมถึง สภากาชาดไทย และหน่วยงานในกำกับของรัฐด้วย

3.2.5 อายุใบอนุญาต

ใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมมีอายุ 5 ปี นับแต่วันออกใบอนุญาต¹⁶

3.2.6 การต่ออายุใบอนุญาต

ผู้รับใบอนุญาตจะต้องต่ออายุใบอนุญาตก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ¹⁷ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง¹⁸ เมื่อยื่นคำขอแล้ว ใบอนุญาตคงใช้ต่อไปได้จนกว่าจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต¹⁹

หากไม่ได้รับการต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตสามารถอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นที่สุด²⁰ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ กรณีมีเหตุจำเป็นซึ่งไม่อาจพิจารณาได้ทัน จะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบ และขยายเวลาการพิจารณาได้อีกไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์²¹

ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ขออุทธรณ์สามารถขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งอนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมแล้วแต่กรณีไปพลางก่อนได้²²

¹⁶ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 12

¹⁷ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 13 วรรคหนึ่ง

¹⁸ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 13 วรรคสาม

¹⁹ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 13 วรรคสอง

²⁰ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 21 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

²¹ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 23

²² พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 21 วรรคสาม

3.2.7 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง

ผู้รับใบอนุญาตต้องยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งต่อผู้อนุญาตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง²³

3.2.8 ใบแทนใบอนุญาตหรือใบแทนใบรับแจ้ง

กรณีที่ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ต้องยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตหรือใบแทนใบรับแจ้งภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁴

3.2.9 กรณีผู้รับใบอนุญาตตายก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

กรณีผู้รับใบอนุญาตเสียชีวิตไม่เกิน 180 วัน ทายาทหรือผู้ได้รับความยินยอมจากทายาทต้องแสดงความจำนงต่อผู้อนุญาตเพื่อขอดำเนินการตามใบอนุญาตที่ยังไม่สิ้นอายุ หากผู้แสดงความจำนงมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้แสดงความจำนงนั้นจะเป็นผู้รับใบอนุญาตตั้งแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตายและดำเนินการตามใบอนุญาตนั้นต่อไปได้จนกว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการ ป.ป.ส. ประกาศกำหนด²⁵

ข้อสังเกต กรณีผู้รับใบอนุญาตเสียชีวิตเกิน 180 วัน จะไม่สามารถแสดงความจำนงเพื่อดำเนินการตามใบอนุญาตของผู้รับอนุญาตที่เสียชีวิตได้

3.2.10 การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต

สาเหตุของการพักใช้ใบอนุญาต คือ ผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือนำเข้าใบกระท่อมเกินปริมาณที่กำหนด ผู้อนุญาตสามารถสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกิน 120 วัน และต้องหยุดดำเนินการตามใบอนุญาตด้วย²⁶ หากต่อมาผู้รับใบอนุญาตได้ปฏิบัติตามถูกต้องแล้ว ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้²⁷

สาเหตุของการเพิกถอนใบอนุญาต คือ ผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกรณีฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต²⁸

คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ผู้อนุญาตต้องทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับอนุญาตทราบ หากไม่พบตัวผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ปิดคำสั่งไว้ในที่เปิดเผย เห็นได้ง่าย ณ ที่อยู่ที่ผู้รับใบอนุญาตแจ้งไว้ในคำขอรับใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตได้รับแจ้งคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง นอกจากนี้อาจมีการแจ้งคำสั่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกับหนังสือแจ้งก็ได้ แต่วันที่

²³ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 14

²⁴ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 15

²⁵ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 16

²⁶ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 17

²⁷ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 20

²⁸ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 18

ถือว่าได้รับคำสั่งนั้นจะนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งหรือวันปิดคำสั่งแล้วแต่กรณี²⁹

หากต้องการอุทธรณ์คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ต้องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการพักใช้ใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นที่สุด อีกทั้งการอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต³⁰ กล่าวคือ เมื่อมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะต้องหยุดดำเนินการตามใบอนุญาต หรือเมื่อมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตก็ห้ามดำเนินการใดเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมอีกต่อไป แม้ต่อมาจะมีการอุทธรณ์คำสั่งก็ไม่สามารถขอดำเนินการนำเข้าใบกระท่อมหรือส่งออกใบกระท่อมในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์นั้นได้

3.3 การใช้มาตรการควบคุมการขาย การโฆษณา และส่งเสริมการขาย

การใช้มาตรการควบคุมการขายที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ มีการชั่งน้ำหนักกระหว่างการส่งเสริมให้ใช้พืชกระท่อมเป็นพืชเศรษฐกิจซึ่งจะต้องลดมาตรการควบคุมเรื่องการขออนุญาตกับผลกระทบที่เกิดจากพืชกระท่อมที่มีผลต่อสุขภาพ

แม้ว่าการขายใบกระท่อม การขายน้ำต้มใบกระท่อม อาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ ไม่ต้องได้รับใบอนุญาตขายตาม

พระราชบัญญัตินี้ แต่ก็ต้องพิจารณาเรื่องการขายตามกฎหมายเฉพาะอื่นว่ามีกำหนดไว้เป็นพิเศษหรือไม่ เช่น กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยอาหาร พร้อมกับพิจารณาเงื่อนไขบางอย่างที่ต้องการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมหรือป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิดตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ด้วย กล่าวคือ

3.3.1 การห้ามขายต่อบุคคลบางประเภท

ห้ามขายใบกระท่อมหรืออาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร ตลอดจนบุคคลอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด³¹ อย่างไรก็ตามอาจมีอาหารบางชนิดและบางประเภทที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดซึ่งไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขนี้³² และมาตรการนี้ไม่ใช้กับการรักษาโรค บำบัด บรรเทา อาการเจ็บป่วย ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือภายใต้การกำกับดูแลของหมอพื้นบ้าน หรือเพื่อการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด³³

ข้อสังเกต นิยามศัพท์หรือบทวิเคราะห์ศัพท์ของคำว่า “ใบกระท่อม” ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ใบกระท่อม

²⁹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 19

³⁰ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 22

³¹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 วรรคหนึ่ง

³² พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 วรรคสาม

³³ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 29

หมายความรวมถึง น้ำต้มใบกระท่อม และสารสกัดที่ได้จากใบของพืชกระท่อม ดังนั้น หากมีการขายน้ำต้มใบกระท่อมหรืออาหารที่มีน้ำต้มใบกระท่อม ก็ต้องห้ามขายให้แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตรเช่นกัน

มาตรการห้ามขายต่อบุคคลบางประเภท พบได้ในกฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้บุคคลซึ่งอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และบุคคลที่มีอาการเมามัวจนครองสติไม่ได้ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ห้ามขายแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ จะเห็นว่ามาตรการควบคุมการขายใบกระท่อมจะมีความเข้มงวดกว่าการขายบุหรี่หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้มีมาตรการแจ้งให้ผู้ซื้อทราบด้วย โดยให้ผู้ขายมีหน้าที่ปิดประกาศหรือแจ้งให้ทราบถึงข้อห้ามขายแก่บุคคลที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะการขายนั้นจะเกิดขึ้น ณ สถานที่ขาย หรือมีการขายโดยวิธีการหรือในลักษณะอื่น เช่น การขายทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด³⁴

กรณีฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท³⁵

3.3.2 การห้ามขายในสถานที่ที่กำหนด

ห้ามขายใบกระท่อมในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ (เช่น โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ทั้งภาครัฐหรือเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา)

การขายที่หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก การขายที่สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนสนุก ในอนาคตอาจมีการกำหนดสถานที่อื่นได้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด³⁶

กรณีฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท ถ้าขายต่อบุคคลห้ามขายด้วยจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท³⁷

ข้อสังเกต มาตรการห้ามขายในสถานที่ที่กำหนดมีลักษณะคล้ายพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 เพียงแต่ต่างกันตรงที่การขายใบกระท่อมจะไม่ห้ามขายในสถานบริการสาธารณสุข สถานพยาบาล ร้านขายยา เนื่องจากผลิตภัณฑ์จากใบกระท่อมอาจมีกรณีที่ใช้เป็นยาหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพได้ แต่ต้องติดตามมาตรการห้ามขายในสถานที่อื่นซึ่งอาจกำหนดขึ้นภายหลังก็ได้ เช่น ห้ามขายในวัดหรือสถานที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้จะต้องคำนึงถึงวิถีชุมชนหรือความเชื่อทางศาสนาด้วย

การขายใบกระท่อมซึ่งห้ามขายที่หอพักมีความเข้มงวดกว่าการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบและการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.3.3 การห้ามใช้วิธีการขายบางประเภท

ห้ามขายใบกระท่อมโดยใช้เครื่องขาย ในอนาคตอาจมีการกำหนดวิธีการหรือในลักษณะอื่นได้ได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด³⁸

³⁴ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 วรรคสอง

³⁵ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 33

³⁶ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25(1)(2)(3)(5)

³⁷ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 34

³⁸ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25(4)(5)

กรณีฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท³⁹

ข้อสังเกต เดิมคณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้ควบคุมไปถึงการห้ามขายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การร่ำขายในลักษณะจูงใจให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม แต่ในฝ่ายนิติบัญญัติเสนอตัดข้อความดังกล่าวออกไป โดยให้เหตุผลที่ยินยอมให้ขายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้นั้น ในการชี้แจงในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ได้มีการชี้แจงว่า เพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการรายย่อย แต่ก็ต้องมีมาตรการคุ้มครองกลุ่มเสี่ยงด้วย เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางสุขภาพ อย่างไรก็ตามติดตามว่าในอนาคตจะประกาศเพิ่มเติมหรือไม่

3.3.4 การห้ามโฆษณาหรือส่งเสริมการขายบางประเภท

พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ให้ความหมายของคำว่า “โฆษณา” “การสื่อสารการตลาด” และ “ข้อความ” ดังนี้

“โฆษณา” หมายความว่า รวมถึงการทำการไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำในรูปแบบต่างๆ โดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การสร้างข่าว การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดง ณ จุดขาย การตลาดแบบตรง การขาย หรือส่งเสริมการขายโดยใช้บุคคลเป็นการเฉพาะ และการตลาดในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์

³⁹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 34

⁴⁰ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 26

ข้อความ หมายความว่า รวมถึงตัวอักษร ภาพ ภาพเคลื่อนไหว แสง เสียง เครื่องหมาย หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

แม้ว่าการโฆษณาใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมจะไม่ต้องขออนุญาตก่อนการโฆษณาตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ก็ต้องพิจารณาเรื่องการโฆษณาตามกฎหมายเฉพาะอื่นที่มีกำหนดไว้เป็นพิเศษหรือไม่ เช่น กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยอาหาร พร้อมกับพิจารณาเงื่อนไขบางอย่างที่ต้องการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมหรือป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิดตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ด้วย กล่าวคือ ห้ามโฆษณาหรือส่งเสริมการตลาดใบกระท่อม โดยมีวัตถุประสงค์จูงใจให้บริโภคใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยา วัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด⁴⁰

กรณีฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴¹

3.4 การใช้ระบบการควบคุมการบริโภค

เมื่อใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม สารสกัดที่ได้จากใบของพืชกระท่อม ไม่ใช่ยาเสพติดแล้วจึงสามารถบริโภคได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้คำสั่งของแพทย์ ส่งผลให้มีความกังวลว่าอาจมีการนำไป

⁴¹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 35

กระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรือสารสกัดที่ได้จากใบของพีชกระท่อมไปบริโภคในทางที่ผิดได้ จึงต้องมีการควบคุมการบริโภคในลักษณะบางประการขึ้น กล่าวคือ

(1) ห้ามบริโภคใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยา วัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด เว้นแต่บริโภคเพื่อรักษาโรค บำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วย ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือภายใต้การกำกับดูแลของหมอพื้นบ้าน หรือเพื่อการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด⁴²

กรณีฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท⁴³

ข้อสังเกต ประเด็นสนับสนุน เช่น เห็นด้วยกับมาตรการควบคุมการนำไปผสมกับยาเสพติด

ประเด็นนี้มีเสียงคัดค้าน เช่น หากมีการควบคุมที่เข้มงวดเกินไปจะเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่รัฐทุจริตประพฤติมิชอบได้ง่าย

(2) ห้ามผู้ใจจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจ ครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีขโมยใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยา วัตถุ

อันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด⁴⁴

กรณีฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้ากระทำต่อบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร ตลอดจนบุคคลอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด ต้องระวางโทษเป็น 2 เท่า คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁵

ข้อสังเกต การให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและการถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างกัน

3.5 การกระทำผิดของนิติบุคคล

กรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการ หรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้ นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย⁴⁶

⁴² พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 27

⁴³ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 36

⁴⁴ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 28

⁴⁵ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 37

⁴⁶ พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 38

3.6 การส่งเสริมพืชกระท่อม

กฎหมายนี้ได้ส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ การใช้ตามวิถีชุมชน และคุ้มครองสุขภาพของบุคคล โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) มีหน้าที่ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้⁴⁷

(1) สนับสนุนประชาชนในการเพาะ ปลูก หรือแปรรูปพืชกระท่อม เพื่อใช้ตามวิถีชุมชนและในการพัฒนาให้เป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ทั้งการเพาะ ปลูก แปรรูปพืชกระท่อม หรือการพัฒนาสายพันธุ์ ของพืชกระท่อม การผลิต การจัดการ และการตลาด รวมทั้งเพื่อการใช้ประโยชน์และโทษจาก พืชกระท่อมและใบกระท่อม ในการคุ้มครองสุขภาพของบุคคล

(3) ให้ความรู้ และจัดทำเอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการ หรือเอกสารอื่นใดที่ส่วน ราชการจัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ พัฒนา ศักยภาพผู้ประกอบการในการใช้ประโยชน์จากพืช กระท่อม โดยไม่ต้องเสียค่าเอกสาร

4. ทิศทางของกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ให้อำนาจในการออกกฎหมายลำดับรอง ซึ่งมี เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

⁴⁷ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 9

⁴⁸ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 5

⁴⁹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 6

⁵⁰ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 7

⁵¹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรคสอง

1. กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ลด หรือยกเว้นค่าธรรมเนียม เป็นอำนาจของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม⁴⁸ นอกจากนี้ การออกใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมจะดำเนินการ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้⁴⁹

ข้อสังเกต หากไม่มีกฎกระทรวงดังกล่าว ส่งผลให้ต้องใช้ อัตราค่าธรรมเนียมตามที่ปรากฏในท้ายพระราชบัญญัติ คือ ใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อม ฉบับละ 5,000 บาท ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อม ฉบับละ 5,000 บาท ใบ แทนใบอนุญาต ฉบับละ 1,000 บาท และการต่ออายุ ใบอนุญาต ครึ่งละเท่ากับค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต นั้น

2. กฎกระทรวงการขออนุญาต การ พิจารณาอนุญาต การออกใบอนุญาต การออกใบ รับแจ้ง การต่ออายุใบอนุญาต การออกใบแทน ใบอนุญาต และการออกใบแทนใบรับแจ้ง⁵⁰ การ กำหนดปริมาณใบกระท่อมที่จะนำเข้าในแต่ละ ครั้ง⁵¹ การยื่นคำขอและการเปลี่ยนแปลงรายการ ในใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง⁵² การขอรับและการ ออกใบแทนใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง⁵³ เป็นอำนาจ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งสามารถ กำหนดให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้⁵⁴

3. กฎกระทรวงกำหนดการนำเข้าใบกระท่อม ติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อ ใช้บริโภคเป็นการส่วนตัว บำบัด หรือบรรเทา อาการเจ็บป่วยของผู้ซึ่งเดินทางระหว่างประเทศ ในปริมาณที่จำเป็นสำหรับการบริโภค เป็นอำนาจ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม⁵⁵

⁵² พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 14 วรรคสอง

⁵³ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 15 วรรคสอง

⁵⁴ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 6

⁵⁵ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรคสี่

4. กฎกระทรวงกำหนดบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม⁵⁶ กฎหมายนี้กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

5. ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง การห้ามขายใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลอื่นใด เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด⁵⁷

6. ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดห้ามขายใบกระท่อมในสถานที่ โดยในวิธีการ หรือลักษณะอื่นใด เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด⁵⁸

7. ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามนำมาปรุงผสมใบกระท่อมเพื่อบริโภค เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม⁵⁹

8. ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ในการเปรียบเทียบปรับ ความผิดตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565⁶⁰

9. ประกาศสำนักงาน ป.ป.ส. เรื่อง การแสดงความจำนงเพื่อขอดำเนินการตามใบอนุญาตกรณีผู้รับใบอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เป็นอำนาจของเลขาธิการ ป.ป.ส.⁶¹

10. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปิดประกาศหรือแจ้ง ณ สถานที่ขาย ซึ่งข้อความห้ามขายใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข⁶²

11. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชนิดและประเภทอาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ ที่ไม่ห้ามขายแก่บุคคลตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข⁶³

12. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง กำหนดคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์⁶⁴

⁵⁶ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 31 วรรคสอง

⁵⁷ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24(4)

⁵⁸ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25(5)

⁵⁹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง

⁶⁰ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 39

⁶¹ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 16

⁶² พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 วรรคสอง

⁶³ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 วรรคสาม

⁶⁴ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 27(2) มาตรา 29(2)

สรุป

1. การนำเข้าใบกระท่อมจากต่างประเทศหรือส่งออกใบกระท่อมไปต่างประเทศต้องได้รับใบอนุญาตจากเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. มอบหมาย โดยผู้ขอใบอนุญาตต้องเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี หรือนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายไทย หรือเป็นวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีข้อห้ามตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นหน่วยงานของรัฐ สภากาชาดไทย และหน่วยงานในกำกับของรัฐด้วย
2. กรณีนำใบกระท่อมติดตัวเข้ามาในประเทศหรือออกนอกประเทศเพื่อบริโภคส่วนตัว ไม่ต้องได้รับใบอนุญาต แต่ต้องมีปริมาณไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนการเพาะปลูก การขายไม่ต้องได้รับใบอนุญาต
3. ใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมมีอายุ 5 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต กรณีที่ผู้รับอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ ทายาทต้องแสดงความจำนงต่อผู้อนุญาต ภายใน 180 วันนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย
4. เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. มอบหมาย มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม
5. การอุทธรณ์คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตหรือกรณีผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งหรือผู้อนุญาตไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ต้องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
6. ห้ามบริโภคใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อมผสมกับยา ยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย เว้นแต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของแพทย์ ทันตแพทย์ แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หมอพื้นบ้าน

7. ห้ามขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม แก่บุคคลต้องห้าม คือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร บุคคลอื่นตามที่มิประกาศกำหนด หากสถานที่ใดขายต้องมีประกาศแจ้งห้ามขายแก่บุคคลข้างต้น
8. สถานที่ห้ามจำหน่ายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม คือ สถานศึกษา หอพัก สวนสาธารณะ สวนสนุก และสถานที่ซึ่งประกาศเพิ่มเติม
9. ห้ามขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อมโดยใช้เครื่องขาย ห้ามโฆษณาหรือสื่อสารการตลาดโดยจงใจให้นำใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม ผสมยา ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย วัตถุอื่นตามที่กำหนด
10. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมหรือยานพาหนะที่บรรทุกใบกระท่อมเพื่อตรวจสอบ และสามารถเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารได้
11. บทกำหนดโทษ
  - (1) นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
  - (2) ขายต่อบุคคลห้ามขาย มีโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท
  - (3) ขายโดยใช้เครื่องขาย มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท
  - (4) ขายในสถานที่ห้ามขาย มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท ถ้าขายต่อบุคคลห้ามขายด้วยมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท
  - (5) กรณีเป็นใบกระท่อมผสมยา ยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุอันตราย

(5.1) บริโภคนอกคำสั่งแพทย์ มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท

(5.2) โฆษณาหรือสื่อสารการตลาดให้บริโภค มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(5.3) จูงใจ ยุยงส่งเสริม ชูเชิญ ให้ผู้อื่นบริโภค มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000

บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้ากระทำต่อบุคคล ต้องห้าม มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การนำเข้า ส่งออก ใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาต ยกเว้นการนำติดตัวไม่เกินกำหนดในกฎกระทรวงไม่ ต้องได้รับใบอนุญาต

การปลูก การขาย ใบกระท่อม ไม่ต้องได้รับใบอนุญาต

วิธีการขาย ห้ามขายต่อผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร บุคคลอื่นตามที่ มีประกาศ กำหนด และต้องแจ้งให้ทราบว่าห้ามขาย

การบริโภค การใช้ใบกระท่อมปรุงหรือผสมกับยา เสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อ จิตและประสาท วัตถุอันตราย วัตถุ อื่นตามที่กำหนด

- ห้ามบริโภคเว้นแต่แพทย์สั่ง
- ห้ามโฆษณาหรือสื่อสารตลาด
- ห้ามจูงใจ ยุยงส่งเสริม ชูเชิญ ให้ผู้อื่นบริโภค

ใบอนุญาตมีอายุ 5 ปี

ต้องขออนุญาตจากเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ได้รับมอบหมาย

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยา อาหาร เครื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์อื่นจากใบ กระท่อม ให้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นและ ปฏิบัติตามวิธีการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจ ได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อม และการป้องกันการใช้ในทางที่ผิด

ห้ามจำหน่าย ในสถานศึกษา หอพัก สวนสาธารณะ สวนสนุก และสถานที่ ซึ่งประกาศเพิ่มเติม

ห้ามใช้เครื่องขาย

ผู้จัดทำ: อ.ภก.ปรุฬห์ รุ่งเรืองรักษ์ หัวหน้าศูนย์สารสนเทศทางยาและคุ้มครองผู้บริโภค คณะเภสัชศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ และกรรมการสมาคมเภสัชกรรมชุมชน (ประเทศไทย) (29 สิงหาคม 2565)

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... . สรุปผลการประชุม [อินเทอร์เน็ต]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2565) เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25join_mitragyna/more_news.php?cid=85
- พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา. 2565; 139(52 ก): 1-14
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... . [อินเทอร์เน็ต]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2565). เข้าถึงได้จาก https://lis.parliament.go.th/index/search_detail.php?SYSTEM_ID=3&DOC_ID=130
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เอกสารแนบร่างวาระที่ 1 สภาผู้แทนราษฎร: ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม [ออนไลน์]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 11 เมษายน 2565) เข้าถึงได้จาก https://lis.parliament.go.th/attach/mod03/mod03_20210831104017.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ข้อมูลการประชุมสภาผู้แทนราษฎร [อินเทอร์เน็ต]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2565). เข้าถึงได้จาก https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main.php?filename=index
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ข้อมูลการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันพุธที่ 29 มิถุนายน 2565 [ออนไลน์]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 22 กรกฎาคม 2565) เข้าถึงได้จาก https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse.php?id=1&m_id=4393
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ติดตามการพิจารณากฎหมาย [อินเทอร์เน็ต]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2565). เข้าถึงได้จาก <https://web.parliament.go.th/view/1/ติดตามการพิจารณากฎหมาย/TH-TH>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานสารบบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. .... [อินเทอร์เน็ต]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2565). เข้าถึงได้จาก https://lis.parliament.go.th/index/report_03_1.php?DOC_ID=130&SYSTEM_ID=3
- TPChannel. Live : การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 9 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) 29 มิถุนายน 2565 [อินเทอร์เน็ต]. 2565. (เข้าถึงเมื่อ 22 กรกฎาคม 2565). เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=Y9J3iKEBo-k>